

і картин 1.342. В читальні користувалося в 1899 р. книжками із сеї бібліотеки 18.005 осіб, котрим видано до ужитку 63.594 томів книжок і 148 рукописий, або пересічно 77 читачам 272 томів денно. Крім сього визичено в 1869 р. до дому 18.523 томів. — «Бібліотека народного закладу ім. Осесолінських у Львові». Скількість друкованих творів дійшла з днем 31. грудня 1899 р. числа інвентаря 104.931. по два примірники є 11.220, рукописий 4.301, автографів 2.982, актів 1.394, картин 26.715, старих грошей 17.936, медальів 4.194. Читачів було від 1 жовтня 1898 до 31 грудня 1899 р. 3.755. До ужитку читачів видано до наукової роботи 8.618 творів у 15.044 томах, і 581 рукописий, до горішньої читальні 14.345 творів.

Забороно російською цензурою:

1) «Од льоду до льоду», Збірник. 2) М. Комарова «Святі Кирило та Методий».

Дозволено цензурою:

1) Ів. Франка «Лесишина челядь» та «Малпій Мирон», 2) Ів. Франка «Пригода з мосю січкарнею» та «Грищева шкільна наука».

Харківське «Общество грамотности» подало до цензури брошуру з популярної агрономії: «Гнила хвороба на картоплі».

Нові українські пєси. Драматична цензура в Росії до 1 лютого сього року дозволила виставляти отєї українські пєси: 1) «Дві долі», мєльдрама на 5 дій Заремби, 2) «За зраду», драма на 5 д. Туманенка, 3) «Загублені», драма на 5 д. Громова, 4) «Злодій», драма на 5 д. Романової, 5) «Перед волею», драма на 5 д. Кропивницького, 6) «По панськи», етюд на 1 д. Свиридовича Тугого. 7) «По-

бачимось на тїм сьвітї, або любила до загину», драма на 3. д. Степанченка і 8) «Фауст». Драма з сївами і танцями. Переложив для малоруської сцени С. Ф. Сарматов (Опеньковський). Музика з українських пєсень.

„Живе нидаєм, а мертвого шукаєм“.

— під таким характерним наголовком в ч. 48 «Кубанскихъ Областныхъ Відомостей» д. Марко Непитай надрукував вельми цікаву замітку про ту нову мову серед чорноморських козаків, що повстала наслідком обрусєнія. Ось зразок тієї «междурусско-малорусскої», як дотєсно охрєтив її автор, мови, що заміняє собою живу народню річ: «Мы ѳздили по шитлєсомъ, а дощикъ капотєть та й капотєть, а въ кибєтки була дєричка, такъ вшитєрь сылно дуетъ; та на косогори колєсо поклизнулось, а наша кибєтка и перевертєлася». Разом з тим народні пєси українські переводять ся цілком у чорноморців і натомісь входять в ужиток усякі льокайські утвори, як «Распраклятая машина, гдє ты милого втащила?», або «Охъ напрасно, Машка, крячєшь и машиною (sic) пыхтишь» і т. и. Одну-однієньку станицю зустрїв автор, де сьпівали українських пєсень, — там урядник сам навчав пєсень молодих козаків... Вельми сумніваємось, щоб навіть прихильники обрусєнія раділи тїй неможливо покаліченій мові, тїй страшєній мішанинї, зразок якої наведено в горі. С. Є.

Українські книжки в народних бібліотеках. Популярні брошури О. Степовика «Користні звїрятка», «Про городину» та Немоловського «Про пчєльництво» дозволені до вжитку в бібліотеках тих народних шкіл господарських, де людність говорить українською мовою.

II. Нові книжки.

Гринченко. Народные спектакли. Сторів 64 великої ціснацятки. Чернігів. 1900. Цїна 25 коп. Кожне тямить, яку велєчезну вагу мають театральні вистави для народу. У нас, де просьвітні інституції для народу не скрізь ще росповсюднені, та й ті, що єсть, не можуть через усякі «незалежні» обставини провадити народну осьвіту широко, а лиш у вузьких омежованих урядом рямках, — у нас народному театрови судило ся відіграти визначну роль в справі народної осьвіти.

не кажучи вже про загально-моральну вагу театра. Тим часом народній театр — діло ще вельми молоде, — далеко молодше, нїж народна література; тут ще більше, нїж деинде, можуть повставати усякі нерозважані ще питання, непорозуміння що до того, як варід дивить ся на театр, чоґо від його вимагає, які пєси йому подобають ся і т. п. Тут потрібно ще більшого досьвіду, щоб поставити діло народного театра на той ступінь, на якому він справді стане підоймою культури се-

ред нашого народу. З другого боку треба знати й ті помилки, що досі були в сій справі, аби не чинити їх в друге. Отже давно вже наспіла потреба, щоб хто тямушпй зібрав усі звістки про український народній театр, розкидані по різних часописах, додав уваги з власного досвіду і вивів сі факти на загальний осуд та користованє ширшої громади. Книжка д. Грінченка — се перша спроба задовольнити ту пекучу потребу.

В першій частині своєї книжки д. Грінченко зводить до купи і систематизує той доспть численний матеріал про народні українські вистави, що марно пропадав розкиданий по часописах; опріч того д. Грінченко додав ще чимало фактів, що удало ся йому добути приватним способом від людей, що самі се діло провадили в народі. Перед читачами проходить довга низка фактів, що добре показують, як навіть з самими нужденними матеріяльними засобами можна робити вистави для народа, якпй у народі істнує інтерес до вистав, які пєси йому подобають ся і чому. В другій частині д. Грінченко на підставі попередніх фактів робить деякі загальні уваги та вказівки для тих людей, що схотіли-б заводити народні вистави. Народови, як справедливо зауважає д. Грінченко, не потрібно якогось спеціального репертуара з так званих народних пєс, під якими часто розуміють дидактично-моральні, сентиментальні пєси, далекі змістом своїм від справжнього життя, — народови, навпаки, приступні майже всі крапці творів загально-людського репертуара. Ще одну увагу робить і підкреслює д. Грінченко: неминуче потрібно видати дешево для народа крапці драматичні твори наших письменників, аби вигнати з народного театра ті «твори» невеликої вартости, що досі панували там, бо майже єдині тільки й були приступні народови через свою дешеву ціну. На превеликий жаль в сьому напрямі зроблено у нас дуже мало: опріч трьох пєс д. Карпенка-Карого («Розумний і дурень», «Сто тисяч» та «По-над Дніпром») та ще 2—3 путящих пєс більш нічого не видано дешево і приступно для народа. На се варто звернути увагу наших письменників та видавців...

Вертаючись знов до книжки д. Грінченка, мусимо сказати, що кожний прочитає її зальюбки, а той, хто схотів би сам послужити справі народного театра, знайде чимало цікавого матеріялу та цінних вказівок про те, як краще упорядкувати народні вистави, щоб досягти найбільшого усьпіху. Опріч того ми сподіваємось, що книжка д. Грінченка підібе й інших діячів нашого театру — поділити ся своїм досвідом з публікою. С. Є.

Зазначуємо, що ся праця д. Грінченка була написана первісно по українськи і власне друкуєть ся в нашім Вістнику.

Ред.

Листки про епідемічні хвороби. «Общество русских врачей въ память Н. И. Пирогова» розпочало видання листків про епідемічні хвороби. До сього часу видано три листки: про віспу, про ликарятину і про сифіліс. В сих листках коротенько, але дуже докладно, сказано про ознаки кожної із сих хвороб і про те, як від них берегтись і лічитись. Торік на одному зїзді земських лікарів Анапійського повіту звернуто увагу на сі наслідки як на дуже користну річ у справі боротьби з заразливими хворобами, і зїзд зробив постанову просити повітову земську управу, щоб вона купила як найбільше сих листків і дозволила даром роздавати їх школярам, і взагалі всім грамотним селянам по тих селах, де з'явить ся та або друга заразлива хвороба. Обертаючи-ж увагу на те, що селяне Анапійського повіту складають ся з 3·3% Росиян, 16·4% Молдаван і 67·5% Українців (решта городяне), а листки про епідемічні хвороби видані виключно на російській мові, незрозумілі ні Молдаванам, ні Українцям, зїзд постановив просити земську управу, щоби вона видала сі листки на українській і молдаванській мові. Переклади на українську і молдаванську мову вже зроблені і подані до цензури: на молдаванській мові Одеський цензор дозволив їх друкувати; переклади-ж епідемічних листків на українську мову він не одважив ся самостійно дозволити друкувати, а заслав їх до «Главнаго Управленія по дѣламъ печати».

О. Журба.

III. З газет і журналів.

Archiv für slavische Philologie, т. XXII. Из виданої окремих відтиском критично-бібліографічної части найновішої

книжки сего наукового вістника піднесемо деякі праці, що доторкають ся нас. В розвідці «Ursitze der Slaven und Deut-